

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcov 1/ **D. B.**, bývajúcej v P., a 2/ **Ing. D. S.**, bývajúceho v P., proti žalovanému **Mestu P.**, o **neplatnosť zmluvy**, vedenej na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 13 C 107/2002, o dovolaní žalobkyne 1/ proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 20. mája 2008 sp. zn. 3 Co 434/2005 rozhodol

t a k t o :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Prešove z 20. mája 2008 sp. zn. 3 Co 434/2005 vo výroku, ktorým potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa vo vzťahu k žalobkyňi 1/ a v súvisiacom výroku o náhrade trov odvolacieho konania **z r u š u j e** a vec mu v rozsahu zrušenia vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Krajský súd v Prešove rozsudkom z 20. mája 2008 sp. zn. 3 Co 434/2005 pripustil späťvzatie žaloby vo vzťahu k žalobcovi 2/ a v tejto časti konanie zastavil, náhradu trov odvolacieho konania vo vzťahu k žalobcovi 2/ nepriznal. Vo vzťahu k žalobkyňi 1/ potvrdil rozsudok Okresného súdu Prešov z 21. septembra 2005 č.k. 13 C 107/02-83 a žalobkyňi 1/ uložil povinnosť zaplatiť žalovanému náhradu trov odvolacieho konania 6 352,-- Sk do troch dní od právoplatnosti rozsudku na účet právneho zástupcu žalovaného JUDr. A. N., advokáta. Takto rozhodol, keď v dôsledku späťvzatia žaloby žalobcom 2/ konanie o jeho návrhu podľa § 96 ods. 1, 2 O.s.p. zastavil. Potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa vo vzťahu k žalobkyňi 1/ odvolací súd zdôvodnil jeho správnymi vecnými a právnymi závermi. O trovách odvolacieho konania vo vzťahu medzi žalobkyňou 1/ žalovaným rozhodol s poukazom na ustanovenie § 224 ods. 1 O.s.p., v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p. a úspešnému žalovanému priznal náhradu trov odvolacieho konania.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalobkyňa 1/. Vyčítala odvolaciemu súdu, že v rozpore s ustanovením § 101 ods. 2 veta druhá O.s.p. vec prejednal v jej neprítomnosti, keď nebral do úvahy jej ospravedlnenie a žiadosť o odročenie pojednávania z dôležitého dôvodu, a to pretrvávajúca jej práceneschopnosť. Keďže odvolací súd za danej situácie vec prejednal v jej neprítomnosti, odňal jej možnosť pred ním konať. Nepopierala, že počas pracovnej neschopnosti mala povolené vychádzky, nešlo však o vychádzky povinné, a týchto sa mohla zúčastniť len keď sa počas práceneschopnosti cítila lepšie. Odročiť pojednávanie žiadala práve z dôvodu, že sa necítila dostatočne zdravotne disponovaná. Žiadala preto rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) uznesením z 24. septembra 2008 sp. zn. 4 Cdo 215/2008 dovolanie žalobkyne 1/ odmietol a žiadnemu z účastníkov právo na náhradu trov dovolacieho konania nepriznal. Pri rozhodovaní vychádzal zo skutočností vyplývajúcich v spise, t.j., že v poradí ďalšie pojednávanie na odvolacom súde bolo určené na 20. mája 2008. Žalobkyňa predvolanie na toto pojednávanie prevzala 17. apríla 2008. Krajský súd zároveň dopytom na ošetrojúcu lekárku žalobkyne 1/ zistil, že vzhľadom na výsledky poslednej kontroly jej zdravotný stav nevyklučuje účasť na súdnom pojednávaní v čase povolených vychádzok. Žalobkyňa 1/ 19. mája 2008 opakovane požiadala o odročenie pojednávania z dôvodu práceneschopnosti. Dovolací súd poukázal na ustanovenie § 101 ods. 2 druhej vety O.s.p., ktoré umožňuje súdu posúdiť dôležitosť dôvodov tvrdených účastníkom konania v jeho žiadosti o odročenie pojednávania. Aj keď choroba účastníka konania sa v zásade za dôležitý dôvod považuje, v súvislosti s ďalšími zistenými skutočnosťami môže súd dôjsť k záveru, že takýto dôvod nemožno za dôležitý dôvod za odročenie pojednávania považovať. Dovolací súd mal za to, že odvolací súd vzhľadom na vyjadrenie ošetrojúcej lekárky práceneschopnosť žalobkyne 1/ správne nepovažoval za dôležitý dôvod na odročenie pojednávania. Zdravotný stav žalobkyne 1/ nevyklučoval účasť na súdnom pojednávaní a preto ak sa ho nezúčastnila, hoci jej v tom nebránil žiaden dôležitý dôvod sama zavinila uskutočnenie pojednávania v jej neprítomnosti a tým aj možnosti využiť na pojednávaní všetky práva priznané Občianskym súdnym poriadkom. Žalobkyňa 1/ nebola postupom krajského súdu vylúčená z realizácie procesných práv daných jej Občianskym súdnym poriadkom. Naopak, sama svojím zavinením tieto práva nevyužila, a preto jej námietku, že jej bola odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle § 237

písm. f/ O.s.p. dovolací súd nepovažoval za dôvodnú a jej dovolanie ako procesne neprípustné odmietol.

Ústavný súd Slovenskej republiky po prerokovaní sťažnosti žalobkyne 1/ nálezom zo 17. septembra 2009 sp. zn. II. ÚS 138/09 rozhodol tak, že Najvyšší súd Slovenskej republiky v konaní pod sp. zn. 4 Cdo 215/2008 porušil základné právo D. B. na súdnu ochranu podľa čl. 48 ods. 2 prvej vety Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 24. septembra 2008 sp. zn. 4 Cdo 215/2008 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. D. B. priznal náhradu trov právneho zastúpenia 408,39 € s povinnosťou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zaplatiť ich na účet jej právnej zástupkyne do jedného mesiaca od právoplatnosti nález. Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovel. V dôvodoch svojho rozhodnutia poukázal na to, že vykonanie pojednávania v neprítomnosti účastníka, resp. jeho splnomocneného zástupcu napriek žiadosti o odročenie pojednávania zo zdravotných dôvodov je závažným zásahom do základného práva na súdnu ochranu v súvislosti s právom na prerokovanie veci v prítomnosti účastníka konania. Preto je povinnosťou všeobecného súdu takýto postup odôvodniť. Toto chýbajúce odôvodnenie nemožno doplniť v dovolacom konaní dovolacím súdom. Konštatoval, že i keď zo zápisnice o pojednávaní pred odvolacím súdom je zrejmé, že žiadosti žalobkyne 1/ nebolo vyhovené vzhľadom na obsah lekárskej správy, krajský súd svoj postup nijako nezdôvodnil. Skutočnosť, že odvolacie pojednávanie vykonal napriek žiadosti o odročenie pojednávania, hoci táto žiadosť bola doložená listinným dôkazom o jej práceneschopnosti, považoval za nepreskúmateľnú. Postup všeobecného súdu, pri ktorom v súvislosti s posudzovaním žiadosti účastníka konania o odročenie pojednávania zo zdravotných dôvodov prihliadne na lekársku správu, ktorej obsah nemusí byť účastníkovi konania známy a ktorá má podľa názoru všeobecného súdu rozhodujúci význam pre posúdenie žiadosti a žiadosti účastníka konania nevyhoví, treba považovať z pohľadu účastníka konania za prekvapujúci a nepredvídateľný. V naznačených súvislostiach môže znamenať neprípustný zásah do základného práva účastníka konania osobne sa zúčastniť pojednávania. Pokiaľ dovolací súd na uvedené pochybenia odvolacieho súdu neprihliadol a dospel k záveru, že postupom odvolacieho súdu dovolateľke nebola odňatá možnosť konať pred súdom, potom podľa názoru Ústavného súdu obстоjí záver, že dovolací súd porušil označené práva dovolateľky podľa čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy a čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) opätovne preskúmal napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu a riadiac sa právnym názorom Ústavného súdu Slovenskej republiky vysloveného v tejto veci dospel k záveru, že je potrebné dovolaniu žalobkyne 1/ vyhovieť.

Podľa § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol rozsudkom. V zmysle ustanovenia § 238 O.s.p. platí, že ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu vydanému v tejto procesnej forme, je prípustné, ak je ním napadnutý zmeňujúci rozsudok (§ 238 ods. 1 O.s.p.) alebo rozsudok potvrdzujúci rozsudok súdu prvého stupňa, avšak len vtedy, ak odvolací súd v jeho výroku vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože po právnej stránke ide o rozhodnutie zásadného významu (§ 238 ods. 3 O.s.p.).

V danej veci rozsudok odvolacieho súdu nevykazuje znaky rozsudku uvedeného v § 238 ods. 1 a 3 O.s.p., pretože nejde o zmeňujúci, ale potvrdzujúci rozsudok, vo výroku ktorého odvolací súd nevyslovil, že je dovolanie proti nemu prípustné. Dovolanie nie je prípustné ani podľa ustanovenia § 238 ods. 2 O.s.p. z dôvodu, že dovolací súd vo veci samej, v ktorej by vyslovil záväzný právny názor zatiaľ nerozhodoval.

S prihliadnutím na ustanovenie § 242 ods. 1 veta druhá O.s.p., ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnúť vždy na procesnú vadu uvedenú v § 237 O.s.p. neobmedzil sa dovolací súd len na skúmanie prípustnosti dovolania smerujúceho proti rozsudku podľa § 238 O.s.p., ale sa zaoberal aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O.s.p. Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku alebo uzneseniu), ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia.

So zreteľom na dovolateľkou tvrdený dôvod prípustnosti dovolania sa dovolací súd osobitne zameral na otázku opodstatnenosti tvrdenia, že v prejednávanej veci jej odvolacím súdom bola odňatá možnosť pred ním konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Odňatím možnosti konať sa v zmysle uvedeného ustanovenia rozumie taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia tých jeho procesných práv, ktoré mu priznávajú procesné predpisy za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

V zmysle § 101 ods. 2 O.s.p. súd pokračuje v konaní, aj keď sú účastníci nečinní. Ak sa riadne predvolaný účastník nedostaví na pojednávanie a ani nepožiadal z dôležitého dôvodu o odročenie, môže súd prejednať vec v neprítomnosti takéhoto účastníka, prihliadne pritom na obsah spisu a dosiaľ vykonané dôkazy.

Citované ustanovenie umožňuje súdu posúdiť dôležitosť dôvodov tvrdených účastníkom konania v jeho žiadosti o odročenie pojednávania. Z obsahu spisu vyplýva, že žalobkyňa 1/ za takýto dôvod označila svoju pretrvávajúcu práceneschopnosť.

Je nepochybné, že choroba účastníka je dôležitým dôvodom pre odročenie pojednávania, i keď v súvislosti so zistenými ďalšími skutočnosťami môže súd dôjsť k záveru, že takýto dôvod nemožno pre odročenie pojednávania považovať. Odvolací súd pri posudzovaní dôvodnosti žiadosti žalobkyne 1/ o odročenie pojednávania nariadeného na 20. mája 2008 vychádzal z lekárskej správy ošetrojúcej lekárky, ktorá nevyklúčila možnosť žalobkyne 1/ zúčastniť sa pojednávania v čase povolených vychádzok. Odvolací súd dovolateľku ani jej právnu zástupkyňu s lekárskou správou neoboznámil i napriek tomu, že túto považoval za rozhodujúcu pre posúdenie dôležitosti uplatneného dôvodu na odročenie odvolacieho pojednávania. Navyše svoj postup v rozhodnutí nezdôvodnil.

Za tohto stavu, keď predchádzajúce pojednávania nariadené odvolacím súdom na 19. februára 2008 a 11. marca 2008 boli na základe žiadosti dovolateľky zo zdravotných dôvodov, s poukazom na práceneschopnosť trvajúcu od 11. februára 2008 odročené, treba nevyhovenie žiadosti dovolateľky o odročenie pojednávania nariadeného na 20. mája 2008 považovať za prekvapujúce a nepredvídateľné, majúce za následok neprípustný zásah do základného práva účastníka konania osobne sa zúčastniť pojednávania.

Dovolateľka preto opodstatnene namieta, že jej postupom odvolacieho súdu bola odňatá možnosť pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.). Uvedená procesná vada zakladá

vždy prípustnosť dovolania a zároveň je aj dôvodom, pre ktorý musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie zrušiť.

So zreteľom na uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodnutie odvolacieho súdu v jeho napadnutej časti zrušil a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie (§ 243b O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného konania a tiež o trovách dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u ě n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 15. decembra 2009

JUDr. Eva Sakálová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová